

ACTIEPLAN HOUT 2000

Hout is een belangrijke, veelzijdig toepasbare en bovenal vernieuwbare en dus milieuvriendelijke grondstof. Hoewel het publiek de grondstof waardeert, staat de productie en verwerking van hout uit het Nederlandse bos op langere termijn onder druk. Het Actieplan Hout 2000 moet een gezonde basis creëren voor de Nederlandse bos- en houtsector.

1999 nr. 7

S
B
H

STICHTING BOS EN HOUT

Uit milieuoverwegingen is hout een zeer gewenst materiaal. Zo is het CO₂-neutraal en in de verwerkings- en gebruiksfase wordt het milieu slechts gering belast. Daarnaast is in de eindfase hergebruik zeer goed mogelijk. Bij veel toepassingen gebeurt dit nu al op zeer grote schaal, zoals bij papier, emballage en bouwhout. Hout draagt ook in belangrijke mate bij aan de economie van het bosbedrijf en vormt de basis voor de houtverwerkende industrie. Het levert in Nederland werkgelegenheid aan circa veertigduizend mensen. Het product draagt daardoor bij aan de economische ontwikkeling van, met name, het landelijke gebied. Hout is dus bij uitstek het materiaal waarbij milieu en economie elkaar vinden.

houtsoorten met de beste marktperspectieven op langere termijn drastisch zal dalen bij autonome ontwikkeling. Om deze trend, die het gevolg is van een beheer (en een beleid) dat gericht is op het verhogen van de natuurwaarden, om te buigen is een economisch en bedrijfsmatig denken en handelen van de gehele bos- en houtsector nodig, die daarbij op een ondubbelzinnige wijze wordt ondersteund door het bos- en houtvoorzieningsbeleid van de overheid.

ACTIEPLAN HOUT 2000

Medio 1998 stelden ondernemers in de bos-, hout-, papier- en energiesector en de ministeries van Economische Zaken en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, vast

Aanbieding Actieplan aan Staatssecretaris Faber van het Ministerie van LNV (13-9-1999)

Dit is een belangrijke troef waarover de bos- en houtsector beschikt. Deze troef kan echter alleen uitgespeeld worden als hout continu beschikbaar komt tegen marktconforme en maatschappelijke voorwaarden. Uit de houtoogstprognose (HOSP) blijkt nu dat het aanbod van de

dat er knelpunten bestaan bij de realisatie van het bos- en houtvoorzieningsbeleid, waardoor kansen onbenut blijven. Daarop is een Regiegroep ingesteld die onder voorzitterschap van oud-Eerste Kamerlid David Luteijn de knelpunten heeft geïnventariseerd en concrete acties heeft

benoemd die de Nederlandse bos- en houtsector moeten versterken en de benutting en het gebruik van hout in Nederland moeten vergroten. Deze binnen drie jaar te operationaliseren acties, staan in het 'Actieplan Hout 2000' dat op 13 september 1999 werd aangeboden aan de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, mevrouw G.H. Faber. De Regiegroep heeft het Actieplan in nauw overleg met de achterban en relevante koepelorganisaties opgesteld. De acties zijn gegroepeerd in vier thema's: HOUT: DUURZAAM NATUURLIJK! Dit thema is vooral gericht op het verbeteren van het imago van Nederlands hout.

NEDERLANDS HOUT VOOR NU EN IN DE TOEKOMST. Gericht op het vergroten en verbeteren van het aanbod van Nederlands hout.

DE NEDERLANDSE HOUTKETEN GEORGANISEERD. Gericht op het verbeteren van de organisatie van de houtketen.

HOUTKENNIS? ONMISBAAR! Dit thema doelt op het versterken van houtteeltkundige, houttechnische- en houttechnologische kennis in de kennisinfrastructuur.

HOUT: DUURZAAM NATUURLIJK!

Een groot deel van het invloedrijke Nederlandse publiek maakt zich zorgen over onze bossen. Het publiek noemt daarbij het kappen van bomen vaak in één

De Regiegroep is van mening dat houtproductie goed kan samengaan met mooi en gevarieerd bos en stelt daarom de volgende acties voor:

- Bevorder algemene voorlichting en promotie naar het publiek en gemeenten, met als doel het draagvlak voor houtproductie en oogst te vergroten. Steun van de milieuorganisaties is hierbij van groot belang.
- Organiseer voorlichtingsactiviteiten, gericht op specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld naar het model van de open tuinbouwdagen "Kom in de kas", die door 200.000 bezoekers bezocht zijn.
- Stimuleer certificering van bosbeheer en chain of custody. Certificering kan bepaalde marktsegmenten toegankelijk maken voor Nederlands hout en kan daarnaast de publieke opinie positief beïnvloeden. Dan moet er wel genoeg gecertificeerd hout zijn en het is minstens net zo belangrijk dat er over het certificaat gecommuniceerd wordt (marketing).
- Introduceer een streekgebonden herkomstlabel. Een herkomstlabel legt een verband tussen het product en het bos waaruit dat bos voortkomt. Dit kan een positieve (emotionele) meerwaarde geven aan het hout of de producten, zeker als het bos op een bepaalde wijze wordt beheerd. De meerwaarde zou wel eerst middels marktonderzoek aangetoond moeten worden.

onvoldoende kennen. De Regiegroep acht verbetering mogelijk via een aantal acties die effect hebben op de korte, middellange of de lange termijn.

Voor de korte termijn zijn de acties:

- Stimuleer houtoogst. Via intensivering van de voorlichting en advisering aan bouseigenaren kan de oogst worden verhoogd zonder de overige bosfuncties nadelig te beïnvloeden.
- Invoering en gebruik van Rondhoutbank, Houtveiling en Houtwinkel. Door het aanbod meer in de etalage te leggen krijgen de afnemers van rondhout meer zicht op het aanbod. Bovendien kunnen deze initiatieven de bouseigenaren prikkelen om hun hout meer vraaggericht aan te bieden.

Acties voor de middellange termijn:

- Sturing samenstelling van de houtvoorraad in het bos. Bouseigenaren hebben op middellange termijn goede mogelijkheden om de samenstelling en de omvang van de houtvoorraad en dus het aanbod bij te sturen. De voorlichting en advisering daarover zou nu geïntensiveerd moeten worden. Daarnaast is het van belang om zicht te hebben op de ontwikkelingen, via bos- en houtstatistieken, zoals HOSP.
- Verhoging aandeel populier bij aanleg nieuw bos. Om de populier op middellange termijn te behouden voor de houtproductie is het van belang om nu

De communicatie tussen bouseigenaren en houtverwerkers is onvoldoende

Essentieel is een continue stroom van marktbaar hout

adem met het vernietigen van bos en natuur. Dit negatieve imago remt de ontwikkeling van de Nederlandse bos- en houtketen. Aan de andere kant is er een grote waardering voor het materiaal hout, vindt het beheer van het Nederlandse bos op duurzame wijze plaats en houden bouseigenaren in toenemende mate rekening met de wensen van de maatschappij. Ze dragen bij aan het verhogen van de biodiversiteit en leveren gelijktijdig een van de weinige hernieuwbare grondstoffen.

NEDERLANDS HOUT VOOR NU EN IN DE TOEKOMST

Voor een perspectievolle ontwikkeling van de Nederlandse houtketen is het nodig dat de continuïteit van het houtaanbod gegarandeerd is, dat het oogstvolume stijgt en dat de kwaliteit van het aanbod stijgt. De Regiegroep constateert dat de afnemers daarop momenteel onvoldoende zicht hebben en dat omgekeerd de bouseigenaren de vraag van de houtverwerkende industrie

meer bos met deze soort aan te leggen. Populier gemengd met andere (blijvende) boomsoorten heeft bij bosaanleg bovendien als voordelen dat er snel een aantrekkelijk bos staat en dat de populieren relatief snel houtinkomsten leveren.

- Omvorming slecht groeiend bos. Slecht groeiende bospercelen kunnen actief en versneld worden verjongd met goed groeiende en voor houtproductie interessante boomsoorten.

Voor de lange termijn noemt de Regiegroep de volgende acties:

- Bosbeleid moet expliciet kiezen voor houtproductie. De eigen verantwoordelijkheid van Nederland voor de voortbrenging van hernieuwbare grondstoffen zoals hout vraagt om een houtproductiebeleid dat duidelijk verankerd is in de nieuwe natuurnota NBL 21.
- Correctie van de boomsoortensamenstelling. Om de beschikbaarheid van de voor de Nederlandse industrie belangrijkste houtsoorten, zoals grove den, douglas en lariks, op lange termijn te kunnen garanderen is nu een correctie van de soortensamenstelling van het bos nodig. Dit vraagt om een actief overheidsbeleid dat in overleg tussen boscijgenaren en overheid wordt uitgewerkt. De Regiegroep denkt naast stimuleringsmaatregelen aan voorlichting en additioneel onderzoek.
- Studie naar toekomstige houtproductie. Een studie is noodzakelijk naar de wijze waarop het Nederlandse bos ook in de verre toekomst kan blijven bijdragen aan het voortbrengen van hoogwaardige houtproducten gegeven het huidige bosbeleid (NBL21 en het Programma Beheer).

DE NEDERLANDSE HOUTKETEN GEORGANISEERD

Door samenwerking van de gehele productiekolom van de aanbieders tot aan de producent van de grondstof kan accuraat gereageerd worden op de wensen van de klant. Ketengericht werken maakt de vernieuwing mogelijk die producten oplevert waar de klant om vraagt. In de Nederlandse bos- en houtsector is maar beperkt sprake van een ketengerichte organisatie. Er zijn wel voorbeeldprojecten waarin schakels in de keten samenwerkten, maar een goede verbinding tussen boscijgenaren en houtverwerkers ontbreekt.

Via deze acties wil de Regiegroep daarin verandering brengen:

- Vergroot afzetmogelijkheden van Nederlands hout. Er zijn reële mogelijkheden om, gebruik makend van de ervaringen uit de voorbeeldprojecten, nieuwe markten te ontwikkelen voor Nederlands hout uit de hogere kwaliteitssegmenten.
- Verbeter de communicatie. Door ontmoetingsplaatsen en platforms voor bedrijven op te zetten kan de communicatie tussen de schakels in de Nederlandse houtketen worden verbeterd. Het Platform Nederlands Hout kan daarvoor uitgebouwd worden.
- Bevorder Research & Development. Door R&D die het bedrijfsniveau overstijgen te stimuleren en daarvoor financierings-

HOUTKENNIS? ONMISBAAR!

Het vierde thema van het Actieplan Hout 2000 behandelt een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle ontwikkeling van de Nederlandse bos- en houtsector: de aanwezigheid van een effectieve en moderne kennisinfrastructuur. Hiermee wordt bedoeld op opleidingen, voorlichting en onderzoek. Helaas is deze kennisinfrastructuur in Nederland op dit moment gebrekkig en voor sommige onderwerpen zelfs geheel afwezig. Houtteeltkundige, technische en technologische aspecten krijgen hierdoor te weinig aandacht in de bestaande bosbouwopleidingen.

Er zijn wel enkele Nederlandse en Europese subsidieprogramma's voor technologie- en productontwikkeling, maar die zijn vaak niet toegesneden op de houtsector. Daardoor maken houtverwerkende bedrijven weinig gebruik van deze subsidies.

De Regiegroep stelt ook hier een aantal acties voor:

- Verbeter de verankering van houtteeltkundige, -technische en -technologische en marketing en bedrijfskundige aspecten in bestaande bosgeïntereerde opleidingen. Deze vakgebieden dienen een duidelijke plek te krijgen, bijvoorbeeld door leerstoelen te creëren.
- Intensiveer bedrijfsgerichte voorlichting. Het gaat hierbij om praktische,

Hout biedt werkgelegenheid aan velen, vanaf de bron tot eindproduct

Verjonging en omvorming van slecht groeiend bos vraagt om overheidssteun

mogelijkheden te zoeken kan de sector marktkansen beter benutten en bedreigingen aanpakken.

technische en bedrijfskundige voorlichting aan bos- en houtbedrijven.

- Breidt strategisch onderzoek uit. Met name is onderzoek nodig gericht op doorbraaktechnologie en het oplossen van houtvoorzieningsproblemen op middellange en lange termijn.
- Vergroot bereikbaarheid subsidies. De Regiegroep stelt voor na te gaan in hoeverre de stimuleringskaders en investeringsregelingen voor de houtketen bereikbaar zijn.

AANBEVELINGEN

Het Actieplan Hout 2000 bevat een groot aantal actiepunten, waaraan de Regiegroep zogenoemde trekkers en een tijdspad heeft gekoppeld. De Regiegroep wil deze trekkers actief benaderen met het verzoek de actiepunten te adopteren en verder uit te werken in een operationeel uitvoeringsplan. De Regiegroep roept bedrijven in de keten op om actief in deze uitwerking te participeren. Alleen als zij en hun brancheorganisaties actief samen- en meewerken, kan het actieplan succesvol worden. De Regiegroep wil een aantal activiteiten zelf begeleiden, waaronder het organiseren van open bedrijfsdagen bij de gehele bos- en houtsector en het ontwikkelen en uitvoeren van de Rondhoutbank en de communicatie daarover.

Omdat bedrijven te maken hebben met lange afschrijvingsperiodes voor hun investeringen, hebben zij behoefte aan consistent en stabiel overheidsbeleid. Onzekerheid daarover maakt bos- en houtbedrijven terughoudend met investeringen. Het vertrouwen van boseigenaar en industrie neemt toe als de nieuwe natuurnota NBL21 duidelijke doelstellingen voor houtproductie en houtoogst bevat.

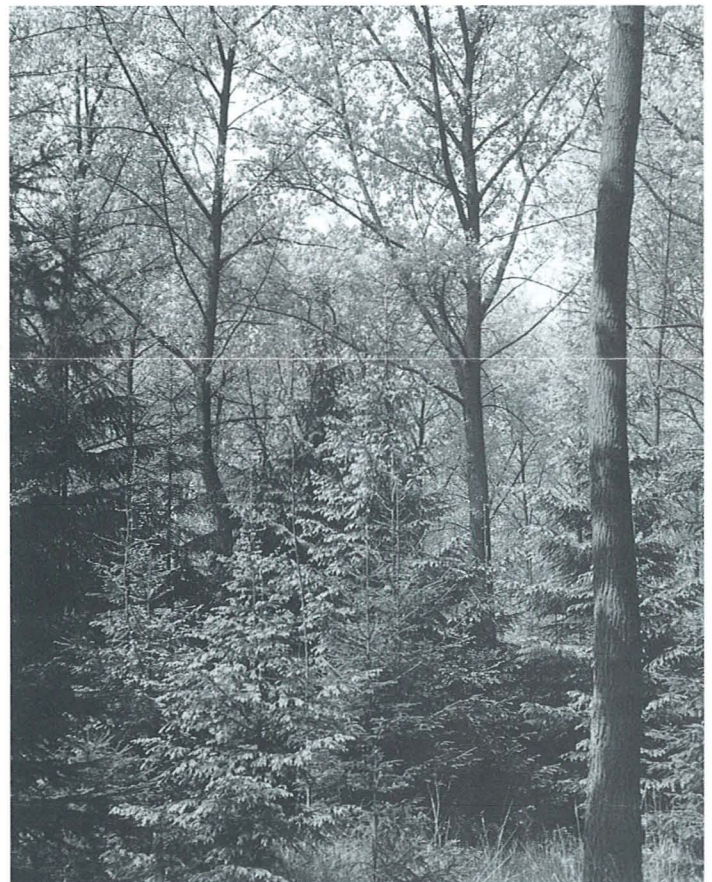
Een betere samenwerking tussen de branche-organisaties in de bos- en houtsector kan de samenwerking verbeteren tussen individuele bedrijven die samen de keten vormen. Bovendien kan door deze samenwerking de invloed op politiek en beleid toenemen en op de lange termijn het perspectief van de sector structureel verbeteren.

Ir. M.F.F.W. Jans

© Stichting Bos en Hout – ISSN: 1382-1113

De mogelijkheden om uit het bos hout te oogsten dienen beter te worden benut

De aanplant van populier bij bosuitbreiding verdient stimulans

SBIH STICHTING BOS EN HOUT

Stichting Bos en Hout
Bosrandweg 5
Postbus 253,
6700 AG Wageningen
tel.: 0317 - 424666
fax: 0317 - 410247
e-mail: mail@sbh.nl
www.sbh.nl